

Woordvoeringslijnen kort

Wat was er op vrijdag 30 januari 2026?

Op vrijdag 30 januari ontving staatssecretaris Thierry Aartsen het eerste exemplaar van het Masterplan Lelylijn uit handen van René Paas als voorzitter van de Stuurgroep Lelylijn. Lelylijn-gezant Klaas Knot overhandigde de staatssecretaris tegelijkertijd zijn Financiële Advies.

Wat is het Masterplan Lelylijn?

Door middel van het Masterplan is er uitgezoomd en ingezoomd. Door 100 jaar vooruit te kijken en uit te zoomen zijn nieuwe inzichten in kaart gebracht. Door in te zoomen op vier complexe stationslocaties met de bijbehorende gebiedsontwikkeling, zijn interessante toekomstbeelden geschetst. Ook is in het Masterplan -ter voorbereiding op het advies van Klaas Knot- onderzocht hoe de Lelylijn betaald en gefinancierd kan worden.

Wat heeft Klaas Knot gedaan?

Knot heeft onderzocht welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn om de Lelylijn te financieren en bekostigen. Hij is gevraagd om een advies daarover uit te brengen aan het kabinet.

Wat is het advies van Klaas Knot?

De speciale Lelylijn-gezant Klaas Knot is door vele gesprekken gekomen tot een advies voor het volgende kabinet. Hij adviseert het nieuwe kabinet om 90% van de kosten van de Lelylijn op zich te nemen door 600 miljoen euro per jaar te sparen tot 2049. Dat zou moeten gebeuren door jaarlijks 400 miljoen euro te storten in een Sparend Gebiedsfonds. In datzelfde fonds moet de overige 10% door regionale bijdragen en alternatieve bekostiging aangevuld worden. De redenen om te investeren in de Lelylijn moeten veeleer worden gezocht in economische structuurversterking, extra woningbouw en bedrijvigheid, verbeterde bereikbaarheid en nationale cohesie, aldus Knot.

Wat zijn de belangrijkste punten uit het Masterplan Lelylijn?

- Door in en uit te zoomen op de impact van de Lelylijn wordt het eerdere Lelylijn-onderzoek verrijkt en verdiept.
- Omdat de Lelylijn een fundamentele impact heeft op de verdere ontwikkeling van kernen en regio's in Noordelijk Nederland, is helderheid nodig. Het is een uitdaging om de juiste keuzes te maken op het vlak van woningbouw en economie, zolang er geen duidelijkheid is over de komst van de Lelylijn.
- Om de Lelylijn te bekostigen, wordt een spaarmodel geadviseerd
- Alle beslisinformatie voor een keuze over het vervolg is nu gereed met het MIRT-onderzoek Lelylijn en het Masterplan. Het is aan de politiek om een besluit te nemen over de volgende fase.

Wat zou een volgende fase kunnen zijn?

De volgende fase in het MIRT-proces is een MIRT-verkenning.

Waarom is er een Masterplan?

Rijk en regio hebben het projectteam de opdracht gegeven om een Masterplan Lelylijn te maken. Daarin hebben we op inhoudelijk vlak ingezoomd en uitgezoomd. Daarnaast hebben we onderzocht of we meer duidelijkheid over de bekostiging en financiering van het project konden krijgen.

Hoe is er ingezoomd in het Masterplan?

Door vier stedelijke kernen Groningen, Drachten, Heerenveen en Emmeloord met complexe stationslocaties nader te onderzoeken hebben we ingezoomd. Dat heeft per kern een aantal opties opgeleverd waarin stationslocaties en de impact op de stedelijke ontwikkeling zijn verkend. Hoewel we nu niet kiezen, levert het inspiratie en biedt het perspectief voor de toekomst.

Hoe is er uitgezoomd in het Masterplan?

Door 100 jaar vooruit te kijken hebben we uitgezoomd. Hoewel 100 jaar vooruit kijken een lastige opdracht is, hebben we toch een viertal relevante toekomstscenario's kunnen opstellen voor 2125. Die toekomstscenario's verschillen qua economische groei en demografie enerzijds en klimaat(-transitie) anderzijds. We realiseren ons dat we daarmee niet alle aspecten hebben meegenomen, maar het levert wel inzichten op die we kunnen gebruiken bij de verdere ontwikkeling van de Lelylijn en de bijbehorende gebieds-ontwikkeling.

Hoe is de financiële component in het Masterplan onderzocht?

Deloitte heeft onder begeleiding van een Expertcommissie onderzoek uitgevoerd naar hoe de nieuwe spoorverbinding betaald en gefinancierd kan worden en welke combinaties van Rijksmiddelen, regionale bijdragen en marktpartijen daarbij mogelijk zijn. Dit heeft geresulteerd in een Financieel Masterplan Lelylijn (FML). Het FML is een belangrijke bouwsteen voor het onafhankelijke advies van de Lelylijn-gezant.

Wat komt uit het financiële onderzoek in combinatie met het Advies van Knot?

Er is in het Masterplan een richting voorgesteld om het project te bekostigen en de realisatie mogelijk te maken. Deze richting behelst een sparend gebiedsfonds waaraan zowel rijk als regio bijdragen. Het advies van Klaas Knot werkt dit specifiek uit.